

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

14. november 2019*

Eelotsusetaotlus – Direktiiv 2014/59/EL – Krediidiasutuste finantsseisundi taastamine ja kriisilahendus – Riiklik rahastu – Kriisilahendusasutus – Riiklik fond – Artiklid 103 ja 104 – Osamaksete tegemise kohustus – *Ex ante* osamaksed ja *ex post* erakorralised osamaksed – Väljaarvutamine – Direktiivi hiline ülevõtmine – Delegeeritud määrus (EL) 2015/63 – Artiklid 12 ja 14 – Mõiste „staatuse muutumine“ – Mõju osamaksete tegemise kohustusele

Kohtuasjas C-255/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio maakonna halduskohus, Itaalia) 15. novembri 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 11. aprillil 2018, menetluses

State Street Bank International GmbH

versus

Banca d'Italia,

menetluses osales:

Banco delle Tre Venezie SpA,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president J.-C. Bonichot, Euroopa Kohtu asepresident R. Silva de Lapuerta, kohtunikud M. Safjan, L. Bay Larsen (ettekandja) ja C. Toader,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: ametnik R. Schiano,

arvestades kirjalikku menetlust ja 10. aprilli 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- State Street Bank International GmbH, esindaja: *avvocato* S. Dettori,
- Banca d'Italia, esindajad: *avvocato* M. Mancini, *avvocato* D. Messineo ja *avvocato* L. Sciotto,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* P. Gentili,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

- Hispaania valitsus, esindaja: M. A. Sampol Pucurull,
 - Euroopa Komisjon, esindajad: V. Di Bucci, K.-P. Wojcik ja A. Steiblyté,
- olles 26. juuni 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotluses palutakse tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiivi 2014/59/EL, millega luuakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012 (ELT 2014, L 173, lk 190), ja komisjoni 21. oktoobri 2014. aasta delegeeritud määrust (EL) 2015/63, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/59/EL seoses kriisilahendusrahastutesse tehtavate *ex-ante*-osamaksetega (ELT 2015, L 11, lk 44).
- 2 Taotlus on esitatud State Street Bank International GmbH (edaspidi „SSBI“) ja Banca d’Italia vahelises kohtuvaidluses, mille ese on osamaksete tegemine Itaalia riiklikku kriisilahendusfondi.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2014/59

- 3 Direktiivi 2014/59 põhjendused 103–105 on sõnastatud järgmiselt:
 - „(103) [...] Olenemata keskpanga rollist tagada finantsüsteemi likviidsus isegi rasketel aegadel, on oluline, et liikmesriigid loovad rahastuid, et vältida seda, et sel eesmärgil vajalikud vahendid tuleksid riigieelarvetest. Finantsüsteemi stabiliseerimist peaks rahastama finantssektor tervikuna.
 - (104) Üldreeglina peaksid liikmesriigid looma kriisilahendusasutuste poolt kontrollitavate fondide kaudu siseriikliku rahastu, mida kasutatakse käesolevas direktiivis sätestatud eesmärkidel. [...]
 - (105) Põhimõtteliselt tuleks vastavad osamaksed finantssektorilt koguda enne ühegi kriisilahendustoimingu tegemist ja sellest sõltumatult. Juhul kui varasemast rahastamisest ei piisa kahjumi või rahastu kasutamisest tekkinud kulude katmiseks, tuleks koguda täiendavaid osamakse, et katta lisakulud või kahjum.“
- 4 Nimetatud direktiivi artikli 100 lõiked 1, 4 ja 5 sätestavad:
 - „1. Liikmesriigid loovad ühe või mitu rahastut, et tagada, et kriisilahendusasutus rakendab kriisilahenduse vahendeid ja kasutab kriisilahenduse õigusi tulemuslikult.
 - [...]

4. Lõikes 3 sätestatud eesmärgil peab rahastul eelkõige olema õigus:

- a) koguda artiklis 103 osutatud *ex ante* osamakseid, et saavutada artiklis 102 sätestatud sihttase;
- b) koguda artiklis 104 osutatud *ex post* erakorralisi osamakseid, kui punktis a osutatud osamaksed ei ole piisavad, ja
- c) sõlmida lepinguid laenu võtmiseks ja muud liiki toetuseks, nagu on osutatud artiklis 105.

5. Kui lõikes 6 ei ole lubatud teisiti, loob iga liikmesriik oma riikliku(d) rahastu(d) fondina, mille kasutamise võib algatada asjaomase liikmesriigi kriisilahendusamet artikli 101 lõikes 1 sätestatud eesmärkidel.“

5 Sama direktiivi artikli 102 lõige 1 näeb ette:

„Liikmesriigid tagavad, et hiljemalt 31. detsembriks 2024 moodustavad nende rahastute kasutuses olevad rahalised vahendid vähemalt 1% kõigi nende territooriumil tegevusluba omavate krediitiasutuste ja investeerimisühingute tagatud hoiuste summast. Liikmesriigid võivad seada kõnealust summat ületavaid sihttasemeid.“

6 Direktiivi 2014/59 artikkel 103 „*Ex ante* osamaksed“ sätestab:

„1. Artiklis 102 sätestatud sihttaseme saavutamiseks peavad liikmesriigid tagama, et nende territooriumil tegutsemiseks tegevusluba omavatel krediitiasutustelt ja investeerimisühingutelt, sh liidu filiaalidelt kogutakse osamakseid vähemalt kord aastas.

[...]

4. Liikmesriigid tagavad, et käesolevas artiklis täpsustatud osamaksete tasumise kohustusele saab siseriikliku õiguse alusel pöörata sissenõude ning sissenõutavaks muutunud osamaksed tasutakse täielikult.

Liikmesriigid kehtestavad asjakohased regulatiivsed, arvestusalased, aruandluse ja muud kohustused, tagamaks et sissenõutavaks muutunud osamaksed tasutakse täielikult. Liikmesriigid tagavad meetmed selle nõuetekohaseks kontrollimiseks, kas osamaksed on tasutud korrektselt. [...]

5. Käesoleva artikli kohaselt kogutud summasid kasutatakse üksnes artikli 101 lõikes 1 sätestatud eesmärkidel.

[...]

7. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, et määrata kindlaks määratlus „osamaksete proportsionaalne korrigeerimine krediitiasutuse või investeerimisühingu riskiprofiiliga“, nagu on osutatud käesoleva artikli lõikes 2 [...]

[...]

8. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte [...]

[...]“.

7 Selle direktiivi artikkel 104 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui kasutada olevad rahalised vahendid ei ole piisavad, et katta kahjum, kulud või muud rahastu kasutamisel tekkinud kulutused, tagavad liikmesriigid, et nende territooriumil tegevusloa saanud krediitiasutustelt ja investeerimisühingutelt kogutakse erakorralisi *ex post* osamakseid täiendavate summade katmiseks. Kõnealused erakorralised *ex post* osamaksud jaotatakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute vahel vastavalt artikli 103 lõikes 2 sätestatud eeskirjadele.

[...]

2. Käesoleva artikli kohaselt kogutud osamaksete suhtes kohaldatakse artikli 103 lõikeid 4–8.

[...]“.

8 Nimetatud direktiivi artikli 130 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 31. detsembriks 2014. Nad edastavad kõnealuste meetmete teksti viivitamata komisjonile.

Liikmesriigid kohaldavad neid meetmeid alates 1. jaanuarist 2015.

[...]“.

Delegeeritud määrus 2015/63

9 Selle delegeeritud määruse artikkel 4 sätestab:

„1. Kriisilahendusasutused määravad iga krediitiasutuse või investeerimisühingu aasta osamakse kindlaks proportsionaalselt tema riskiprofilile, võttes aluseks krediitiasutuse või investeerimisühingu poolt vastavalt artiklile 14 esitatud teabe ja kohaldades käesolevas jaos sätestatud meetodikat.

2. Kriisilahendusasutus määrab lõikes 1 osutatud aasta osamakse kindlaks kriisilahendusrahastu aasta sihttaseme alusel, võttes arvesse sihttasest, mis tuleb direktiivi 2014/59/EL artikli 102 lõike 1 kohaselt 31. detsembriks 2024 saavutada, ja võttes aluseks kõigi tema territooriumil tegevusloa saanud krediitiasutuste ja investeerimisühingute eelmise aasta tagatud hoiuste keskmise summa, mis arvutatakse kvartaalselt.“

10 Selle määruse artikkel 12 „Värskelt järelevalve alla võetud krediitiasutused ja investeerimisühingud või staatuse muutumine“ näeb ette:

„1. Värskelt järelevalve alla võetud krediitiasutuste ja investeerimisühingute puhul, mille üle ei tehtud järelevalvet kogu osamakseperioodi jooksul, määratakse osaline osamakse kindlaks, kohaldades 3. jaos sätestatud meetodikat järgmisel osamakseperioodil arvutatud aasta osamakse summa suhtes, lähtudes osamakseperioodi nende täiskuude arvust, mil krediitiasutuse või investeerimisühingu üle tehti järelevalvet.

2. Krediitiasutuse või investeerimisühingu, ka väikese krediitiasutuse või investeerimisühingu staatuse muutumine osamakseperioodi jooksul ei mõjuta asjaomasel aastal tasutavat aasta osamakset.“

11 Sama määruse artikli 14 lõige 1 näeb ette:

„1. Krediidiasutused ja investeerimisühingud esitavad kriisilahendusasutusele värskemad heaks kiidetud aruandeaasta finantsaruanded, mis on kättesaadavad enne osamakseperioodile eelneva aasta 31. detsembrit, samuti vannutatud audiitori või audiitorühingu arvamuse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu [26. juuni 2013. aasta] direktiivi 2013/34/EL [teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT 2013, L 182, lk 19) artikliga 32.“

12 Delegeeritud määruse 2015/63 artikli 20 lõiked 1–4 näevad ette:

„1. [...] Erandina artikli 13 lõikest 1 teavitavad kriisilahendusasutused iga krediidiasutust ja investeerimisühingut oma otsusest, millega määratakse kindlaks 2015. aastal nende poolt tasutavad aasta osamaksed, hiljemalt 30. novembriks 2015.

2. Erandina artikli 13 lõikest 4 tasutakse 2015. aastal tasutav osamakse, s.o artikli 13 lõikes 3 osutatud otsuse kohaselt maksmisele kuuluv summa, 31. detsembriks 2015.

3. Erandina artikli 14 lõikest 4 esitatakse nimetatud lõikes osutatud teave, mis tuleb esitada kriisilahendusasutusele 2015. aastal, hiljemalt 1. septembriks 2015.

4. Erandina artikli 16 lõikest 1 esitavad hoiuste tagamise skeemid kriisilahendusasutusele tagatud hoiuste summa kohta 31. juuli 2015. aasta seisuga teabe 1. septembriks 2015.“

13 Selle määruse artiklist 21 tuleneb, et määrust kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2015.

Itaalia õigus

14 16. novembri 2015. aasta seadusandliku dekreeedi nr 180/2015 direktiivi 2014/59 liikmesriigi õigusesse ülevõtmise kohta (*GURI* nr 267, 16.11.2015) artikkel 78 sätestab:

„Kriisilahenduseks seatud eesmärkide täitmise tagamiseks luuakse Banca d'Italias üks või mitu kriisilahendusfondi [...]“.

15 Selle dekreeedi artikli 81 sõnastus on järgmine:

„1. Hiljemalt 31. detsembriks 2024 on kriisilahendusfondidesse eraldatav kogusumma 1% tagamisele kuuluvatest hoiustest osamakseid tasuma kohustatud krediidiasutuste ja investeerimisühingute kinnitatud viimase majandusaasta aruande seisuga. [...]“

2. Lõikes 1 sätestatud taseme saavutamiseks arvutatakse ja tasutakse osamaksed artikli 82 kohaselt igal aastal ja ajaliselt võimalikult võrdselt, võttes arvesse ka nende maksmise protsüklilist mõju osamakseid maksma kohustatud isikute finantsseisundile.“

16 Nimetatud dekreeedi artikli 82 lõige 1 sätestab:

„Pangad, mille asukoht on Itaalias, ja väljaspool liitu asuvate pankade Itaalia filiaalid maksavad kriisilahendusfondidesse korralisi iga-aastaseid osamakseid summas, mille määrab kindlaks Banca d'Italia vastavalt Euroopa Komisjoni poolt direktiivi 2014/59 artikli 103 lõike 7 alusel sätestatud normidele.“

17 Sama dekreeidi artikli 83 lõige 1 näeb ette:

„Kui eraldatud rahalistest vahenditest artikli 79 lõikes 1 sätestatud meetmetest tulenevate kulude katmiseks ei piisa, maksavad pangad, mille asukoht on Itaalias, ja väljaspool liitu asuvate pankade Itaalia filiaalid täiendavate kulude katteks kriisilahendusfondidesse erakorralisi osamakseid Banca d'Italia kindlaks määratud summas.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

18 SSBI on pank, mille asukoht on Saksamaal.

19 Itaalias tegutses ta kuni 5. juulini 2015 State Street Bank SpA (edaspidi „SSB Itaalia“) kaudu.

20 Alates 6. juulist 2015 jätkas SSBI pärast ühinemistehingut, milles SSBI oli ühendav ja SSB Itaalia ühendatav ühing, oma tegevust Itaalia territooriumil filiaali kaudu.

21 Aastatel 2015 ja 2016 nõudis Banca d'Italia kriisilahendusamet SSBI-lt, et see tasuks 2015. aasta eest *ex ante* osamakseid (edaspidi „korralised osamaksed“) ja erakorralisi *ex post* osamakseid (edaspidi „erakorralised osamaksed“). Täpsemalt nõudis Banca d'Italia 23. ja 26. novembri 2015. aasta ning 1. aprilli ja 25. mai 2016. aasta ettekirjutuses, et SSBI tasuks korralisi osamakseid summas 1 275 606 eurot ja erakorralisi osamakseid summas 3 826 819 eurot.

22 SSBI esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule kaebuse nende aktide tühistamise nõudes, vaidlustades nii korraliste kui erakorraliste osamaksete tasumise kohustuse.

23 Oma kaebuse põhjenduses tugines ta reale argumentidele, sealhulgas argumendile, et ajal, mil teda osamakseid tasuma kohustati, tegeles ta Itaalia territooriumil vaid filiaali kaudu, mistõttu võidi temalt osamaksete tasumist nõuda mitte Itaalias, vaid Saksamaal.

24 Veel märkis SSBI muu hulgas, et SSBI-lt ei saanud osamaksete tasumist nõuda, sest nii 22. septembril 2015 niisuguse sõltumatu organi asutamine, mille kaudu Banca d'Italia kriisilahendusamet ülesandeid täitis, kui ka 18. novembril 2015 Itaalia kriisilahendusfondi loomine leidsid aset pärast selle ühendamise teel toimunud ühinemise läbiviimist.

25 Tema hinnangul ei tulene tema kohustus teha osamakseid Itaalia kriisilahendusfondi ka delegeeritud määruse 2015/63 artikli 12 lõikest 2. Ühtlasi kinnitab selle määruse artikli 20 lõige 4 tema seisukohta, et kriisilahendusamet pidi aluseks võtma SSBI staatuse mitte 31. detsembril 2014, vaid 31. juulil 2015.

26 Järelikult ei olnud delegeeritud määrus 2015/63 ajavahemikul 1. jaanuarist kuni 5. juulini 2015 SSBI suhtes kohaldatav, mistõttu ei ole tal mingit osamaksete tasumise kohustust.

27 Teise võimalusena väitis SSBI, et ta on kohustatud tegema vaid korralisi osamakseid ajavahemiku eest, mil Itaalias tegutses SSB Itaalia.

28 Banca d'Italia nende SSBI argumentidega ei nõustunud, kinnitades, et viimane oli kohustatud osamakseid tasuma. Ta leidis muu hulgas, et Saksa kriisilahendusamet ei olnud võimalik võtta arvesse ühinemistehingut, milles SSB Itaalia oli ühendatav ühing, ja et vastupidi sellele, mida väidab SSBI, tekitaks see, kui SSBI-l Itaalias osamaksete tasumise kohustust ei ole, olukorra, kus ta vabaneb osamaksete tasumise kohustusest nii Itaalias kui ka Saksamaal.

- 29 Seega leidis Banca d'Italia, et käesolevas asjas tuleb kohaldada delegeeritud määruse 2015/63 artikli 12 lõiget 2, kuna Itaalia kriisilahendusfondi osamaksete tegemise kohustus laieneb kõigile pankadele, kelle asukoht on Itaalias, nagu ka kõigi selliste pankade filiaalidele, mis asusid sel ajal väljaspool Euroopa Liitu.
- 30 Neil asjaoludel otsustas Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio maakonna halduskohus, Itaalia) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas „staatuse muutumist“, mis ei mõjuta [delegeeritud määruse] artikli 12 kohaselt osamaksete tasumise kohustust, tuleb käsitada nii, et see hõlmab varem liikmesriigi kriisilahendusametuse järelevalve alla kuulunud krediidasutuse või investeerimisühingu ühendatava ühinguna ühendamist teises liikmesriigis asuva emattevõtjaga, kui ühinemine toimus osamakseperioodi jooksul? Kas see reegel kehtib ka juhul, kui see krediidasutus või investeerimisühing on emattevõtjaga ühinenud ja sellest tulenevalt lõpetatud 2015. aastal ajal, mil liikmesriik ei olnud veel riiklikku kriisilahendusametust ega riiklikku fondi ametlikult asutanud ja osamakseid ei olnud veel välja arvatud?
 2. Kas [delegeeritud määruse] artiklit 12 koostoimes sama määruse artikliga 14 ja direktiivi 2014/59 artiklitega 103 ja 104 tuleb tõlgendada nii, et ka teises liikmesriigis asuva emattevõtjaga osamakseaasta jooksul ühinemisel on ühendatavast ühingust krediidasutus või investeerimisühing kohustatud tasuma kogu selle aasta osamakse, mitte ainult osa, mis vastab neile kuudele, mil see asutus või ühing kuulus esimese liikmesriigi kriisilahendusametuse järelevalve alla, sarnaselt sellele, mis on [delegeeritud määruse] artikli 12 lõikes 1 ette nähtud „värskelt järelevalve alla võetud krediidasutuste ja investeerimisühingute“ kohta?
 3. Kas direktiivi 2014/59, [delegeeritud määruse] ja panganduskriiside lahendamise instrumentide süsteemi reguleerivate põhimõtete kohaselt tuleb samu norme, mis on sätestatud korralise osamakse kohta, eriti [delegeeritud määruse] artikli 12 lõiget 2, mis puudutab osamakseid tegema kohustatud krediidasutuste ja investeerimisühingute kindlaksmääramise aega ja osamakse suurust, kohaldada ka erakorralise osamakse suhtes, võttes arvesse selle laadi ja selle kehtestamiseks ette nähtud tingimusi?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimese küsimuse esimene osa ja teine küsimus

- 31 Esimese küsimuse esimeses osas ja teises küsimuses, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas mõistet „staatuse muutumine“ delegeeritud määruse 2015/63 artikli 12 lõike 2 tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab sellist tehingut nagu see, mida vaadeldakse põhikohtuasjas, ja mille tagajärjel krediidasutus või investeerimisühing, mis oli varem liikmesriigi kriisilahendusametuse järelevalve all, lakkab osamakseperioodil selle asutuse järelevalve all olemast piiriülese ühinemise tõttu, mille käigus ta ühendatakse ühendatava ühinguna emattevõtjaga, ja kas seetõttu ei ole see tehing tähtis krediidasutuse või investeerimisühingu kohustuse seisukohast maksta kõik tasumisele kuuluvad korralised osamaksed selle osamakseaasta eest.
- 32 Selle kohta on esiteks oluline märkida, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale tuleneb nii liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõudest kui ka võrdsuse põhimõttest, et liidu õigusnorme, mis ei viita otseselt liikmesriikide õigusele nende tähenduse ning ulatuse kindlaksmääramiseks, tuleb üldjuhul kogu liidus tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt (11. aprilli 2019. aasta kohtuotsus Tarola, C-483/17, EU:C:2019:309, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 33 Delegeeritud määruse 2015/63 artikli 12 lõige 2 ei viita „staatuse muutumise“ mõiste tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramiseks otseselt liikmesriikide õigusele. Järelikult tuleb seda mõistet nimetatud määruse kohaldamisel käsitada liidu õiguse autonoomse mõistena, mida tuleb kõikides liikmesriikides tõlgendada ühetaoliselt.
- 34 Teiseks tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb liidu õigusnormi tõlgendamisel arvesse võtta selle sõnastust, konteksti, millesse see säte asetub, ning sellega taotletud eesmärki (vt selle kohta 27. mai 2019. aasta kohtuotsus PF (Leedu peaprokurör), C-509/18, EU:C:2019:457, punkt 28).
- 35 Mis esimesena puudutab delegeeritud määruse 2015/63 artikli 12 lõikes 2 kasutatud mõiste „staatuse muutumine“ grammatilist tõlgendust, siis tuleb märkida, et nagu nähtub kohtujuristi ettepaneku punktist 58, võivad need sõnad hõlmata krediidasutuse või investeerimisühingu õigusliku või faktilise olukorra igasugust muutust, mis võib mõjutada selle delegeeritud määruse artikli 12 lõike 2 kohaldamist.
- 36 Delegeeritud määruse 2015/63 artikli 12 lõike 2 sellist tõlgendust kinnitavad sõnad „ka väikese krediidasutuse või investeerimisühingu“, mis viitab sellele, et krediidasutuse või investeerimisühingu suuruse muutus – mis on asjakohane, et sätteid kohaldataks väikeste krediidasutuste või investeerimisühingute kasuks – on vaid üks olukordadest, mil seda sätet kohaldatakse.
- 37 Teisena on delegeeritud määruse 2015/63 artikli 12 lõike 2 konteksti kohta oluline meenutada delegeeritud määruse artikli 12 lõikes 1 sätestatud, mille kohaselt värskelt järelevalve alla võetud krediidasutused või investeerimisühingud, mille üle tehakse järelevalvet vaid osa osamakseperioodi jooksul, maksavad liikmesriigi kriisilahendusfondile korralisi osamakseid *pro rata temporis*, arvatuna esimese osamakseperioodi nende täiskuude arvu alusel, mil krediidasutuse või investeerimisühingu üle tehti järelevalvet.
- 38 Delegeeritud määruse artikli 12 lõikes 2, milles nähakse ette, et krediidasutuse või investeerimisühingu staatuse muutus osamakseperioodi jooksul ei mõjuta asjaomasel aastal tasutavat korralist aasta osamakset, viidatakse seega üldiselt muudatustele, mis võivad krediidasutust või investeerimisühingut mõjutada, samas kui delegeeritud määruse artikli 12 lõige 1 selgitab arvutusmeetodit, mida kohaldatakse erandina krediidasutusele või investeerimisühingule, mille üle tehakse järelevalvet ainult osamakseperioodi ühe osa jooksul.
- 39 Delegeeritud määruse 2015/63 artikli 12 lõiget 1 tuleb osas, milles sellega kehtestatakse erand sama artikli lõike 2 üldreeglist, tõlgendada kitsalt ning see tõlgendus ei tohi minna kaugemale sellest, mis on sõnaselgelt ette nähtud nimetatud määruses (vt analoogia alusel 1. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, punkt 74, ja 6. juuni 2019. aasta kohtuotsus Weil, C-361/18, EU:C:2019:473, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 40 Järelikult ei too põhimõtteliselt tehing, mille käigus toimub staatuse muutumine delegeeritud määruse artikli 12 lõike 2 tähenduses, endaga kaasa osamaksete arvutamist delegeeritud määruse 2015/63 artikli 12 lõike 1 alusel.
- 41 Kolmandana, mis puudutab direktiivi 2014/59 ja delegeeritud määrusega 2015/63 taotletavat eesmärki, siis tuleneb selle direktiivi artikli 102 lõikest 1 ja artikli 103 lõikest 1 ning nimetatud delegeeritud määruse artikli 4 lõikest 2, et krediidasutuste või investeerimisühingute tasutavad iga-aastased korralised osamaksed nähti ette selleks, et hiljemalt 31. detsembriks 2024 moodustaksid liikmesriikide rahastute käsutuses olevad rahalised vahendid vähemalt 1% kõigi nende territooriumil tegevusluba omavate krediidasutuste ja investeerimisühingute tagatud hoiuste summast.

- 42 Selle eesmärgi saavutamiseks on sama delegeeritud määruse artikli 4 lõikes 1 ja artikli 14 lõigetes 1–3 ette nähtud, et riiklik kriisilahendusamet arvutab tasumisele kuuluvad osamaksud raamatupidamisandmete alusel, mis tulenevad värskeimast heaks kiidetud ja kinnitatud aruandeaasta finantsaruandest ning mis on kättesaadavad osamakseperioodile eelneva aasta 31. detsembril, samuti vannutatud audiitori või audiitorühingu arvamuse.
- 43 Ka kohtujurist rõhutas sellega seoses oma ettepaneku punktis 72, et kui kriisilahendusametused peaksid arvesse võtma terve majandusaasta jooksul krediitiasutuste ja investeerimisühingute õiguslikus ja rahalises olukorras toimunud muutusi, oleks neil vaevalt võimalik usaldusväärset arvutada järgmisel aastal tasumisele kuuluvaid korralisi osamakseid ning seega järgida eesmärki saavutada hiljemalt 31. detsembriks 2024 vähemalt 1% kõigi liikmesriigi territooriumil tegevusluba omavate krediitiasutuste ja investeerimisühingute tagatud hoiuste summast.
- 44 Järelikult selleks, et võimaldada riiklike vaidluste lahendamise asutusel arvutada osamakseid ja seega saavutada direktiiviga 2014/59 ja delegeeritud määrusega 2015/63 taotletav eesmärk, tuleb delegeeritud määruse artikli 12 lõikes 2 sätestatud mõistet „staatuse muutumine“ mõista laialt, nii et see hõlmab ka ühendamise teel toimunud piiriülest ühinemist, mis viiakse läbi osamakseperioodi jooksul.
- 45 Delegeeritud määruse 2015/63 artikli 12 lõike 2 sellist tõlgendust kinnitab ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2014. aasta määruse (EL) nr 806/2014, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad ja ühtne menetlus krediitiasutuste ja teatavate investeerimisühingute kriisilahenduseks ühtse kriisilahenduskorra ja ühtse kriisilahendusfondi raames ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1093/2010 (ELT 2014, L 225, lk 1), eesmärk, mille täitmist direktiiv 2014/59 ja delegeeritud määrus samuti ette valmistavad.
- 46 Sellega seoses tuleb märkida, et kombineerituna 2015. aastal selles direktiivis ja delegeeritud määruses ette nähtud riiklike kriisilahendusfondide loomisega nähti 2016. aastal määrusega nr 806/2014 ette pangandusliitu kuuluvate liikmesriikide vaheline ühtne kriisilahendusfond, mis pidi järk-järgult asendama riiklike kriisilahendusfonde. Valitsustevaheline leping, milles täpsustatakse selle ühtse kriisilahendusfondi elluviimist, sätestab artikli 3 lõigetes 3 ja 5, et ühtsesse kriisilahendusfondi tuleb üle kanda ka osamaksud, mis on kogutud direktiivi 2014/59 artiklite 103 ja 104 kohaselt enne selle lepingu kohaldamise alguskuupäeva, st enne 1. jaanuari 2016.
- 47 Sellest vaatenurgast ei saa mõistet „staatuse muutumine“ pidada kohaldatavaks ainult krediitiasutuse või investeerimisühingu muutumisele ühe liikmesriigi piires, jättes selle kohaldamisalast välja mitut liikmesriiki hõlmava muutumise, nagu ühendamise teel toimuv piiriülene ühinemine. Samal põhjusel tuleb tagasi lükata argument, et ühendatav krediitiasutus või investeerimisühing ei saaks vajaduse korral kasu liikmesriigi kriisilahendusfondist, millesse ta korralisi osamakseid on tasunud.
- 48 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimese küsimuse esimesele osale ja teisele küsimusele vastata, et mõistet „staatuse muutumine“ delegeeritud määruse 2015/63 artikli 12 lõike 2 tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab sellist tehingut nagu see, mida vaadeldakse põhikohtuasjas, ja mille tagajärjel krediitiasutus või investeerimisühing lakkab aasta jooksul olemast liikmesriigi kriisilahendusametuse järelevalve all piiriülese ühinemise tõttu, mille käigus ta ühendatakse ühendatava ühinguna emaettevõtjaga, ja et seetõttu ei ole see tehing tähtis krediitiasutuse või investeerimisühingu kohustuse seisukohast maksta kõik tasumisele kuuluvad korralised osamaksud selle osamakseaasta eest.

Esimese küsimuse teine osa

- 49 Esimese küsimuse teises osas soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas delegeeritud määruse 2015/63 artikli 12 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et see on kohaldatav olukorras, kus piiriülene ühinemine, mille käigus ühes liikmesriigis asuv krediitiasutus või investeerimisühing ühendatakse ühendatava ühinguna teises liikmesriigis asuva emaettevõtjaga, ja selle tagajärjel selle ühendatava

krediidiasutuse või investeerimisühingu lõppemine leidis aset 2015. aasta jooksul ajal, mil esimene liikmesriik ei olnud veel ametlikult asutanud riiklikku kriisilahendusasutust ega riiklikku kriisilahendusfondi ja veel ei olnud välja arvatatud osamakseid.

- 50 Kõigepealt tuleb täheldada, et delegeeritud määrus oli tervikuna siduv ja kõigis liikmesriikides vahetult kohaldatav alates 1. jaanuarist 2015. Järelikult kehtis nimetatud määrus piiriülese ühinemise kuupäeval, mil vaadeldav krediidiasutus ühines ühendatava ühinguna oma emaettevõtjaga.
- 51 Seejärel tuleb märkida, et direktiiv 2014/59, mille artiklites 101–104 on ette nähtud liikmesriikide kohustus luua riiklikud kriisilahendusfondid, mida reguleerivad riigisisese asutused ja mida rahastatakse osamaksete kogumise teel, näeb artikli 130 lõikes 1 ette, et liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad selle direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 31. detsembriks 2014 ning kohaldavad neid meetmeid alates 1. jaanuarist 2015.
- 52 Eelotsusetaotlusest nähtub, et Itaalia meede, millega võeti nimetatud direktiiv üle riigisisesse õigusesse, jõustus alles 16. novembril 2015, mis tähendab, et piiriülese ühinemise toimumise ajal, mil vaadeldav krediidiasutus ühines ühendatava ühinguna oma emaettevõtjaga, ei olnud Itaalias riiklikku kriisilahendusasutust ega riiklikku kriisilahendusfondi veel ametlikult loodud.
- 53 Siiski tuleb märkida, et delegeeritud määruse 2015/63 artikkel 20 sisaldab üleminekusätteid, et kohandada esimese osamakseaasta, st 2015. aasta eest kogutavate korraliste osamaksete tähtaegu.
- 54 Nimelt näeb delegeeritud määruse artikli 20 lõige 1 ette, et erandina delegeeritud määruse artikli 13 lõikest 1 teavitavad kriisilahendusasutused hiljemalt 30. novembriks 2015 iga krediidiasutust ja investeerimisühingut oma otsusest, millega määratakse kindlaks 2015. aastal nende tasutavad aasta osamaksed.
- 55 Sellega seoses täpsustab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Banca d'Italia, tegutsedes Itaalia kriisilahendusasutusena, asutas riikliku kriisilahendusfondi 18. novembril 2015 ning palus krediidiasutustel ja investeerimisühingutel, sealhulgas põhikohtuasja hagejal tasuda korralisi ja erakorralisi osamakseid vastavalt 23. ja 26. novembril 2015.
- 56 Sellest järeldub, et Itaalia riik võttis direktiivi 2014/59 oma riigisisesse õigusesse üle ajal, mis võimaldas kookõlas delegeeritud määruse 2015/63 artikli 20 üleminekusätetega Banca d'Italia kriisilahendusasutusena nõuda krediidiasutustelt ja investeerimisühingutelt korraliste osamaksete tasumist alates 2015. aastast vastavalt nimetatud direktiivi artiklile 102 ja artikli 103 lõikele 1.
- 57 Asjaolu, et vaadeldav krediidiasutus oli ajal, mil Banca d'Italia osamaksete tasumist nõudis, ühendamise teel toimunud piiriülese ühinemise tagajärjel lõppenud, ei ole selles kontekstis asjasse puutuv, kuna – ja nagu on juba märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 42 – riiklikel kriisilahendusasutustel tuleb tasumisele kuuluvad korralised osamaksed arvutada raamatupidamisandmete alusel, mis tulenevad värskeimast heaks kiidetud ja kinnitatud aruandeaasta finantsaruandest ning mis on kättesaadavad osamakseperioodile eelneva aasta 31. detsembril.
- 58 Arvestades eespool esitatud kaalutlusi, tuleb esimese küsimuse teisele osale vastata, et delegeeritud määruse 2015/63 artikli 12 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et see on kohaldatav olukorras, kus piiriülene ühinemine, mille käigus ühes liikmesriigis asuv krediidiasutus või investeerimisühing ühendatakse ühendatava ühinguna teises liikmesriigis asuva emaettevõtjaga, ja selle tagajärjel selle ühendatava krediidiasutuse või investeerimisühingu lõppemine leidis aset 2015. aasta jooksul ajal, mil esimene liikmesriik ei olnud veel ametlikult asutanud riiklikku kriisilahendusasutust ega riiklikku kriisilahendusfondi ja veel ei olnud välja arvatatud osamakseid.

Kolmas küsimus

- 59 Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2014/59 ja delegeeritud määrust 2015/63 tuleb tõlgendada nii, et kui ühes liikmesriigis asuv krediidasutus või investeerimisühing ühendatakse ühendatava ühinguna teises liikmesriigis asuva emattevõtjaga enne seda, kui esimese liikmesriigi riiklik kriisilahendusamet kehtestab erakorralise osamakse, on see krediidasutus või investeerimisühing siiski kohustatud seda osamakset tasuma.
- 60 Banca d'Italia väidab, et vastus sellele küsimusele tuleneb delegeeritud määrusest 2015/63, täpsemalt selle artikli 12 lõikest 2. Siiski tuleneb juba selle määruse pealkirjast, et see puudutab *ex ante* osamakseid, st aasta osamakseid. Ka selle määruse artikli 12 lõige 2 mainib ainult aasta osamakset.
- 61 Seega saab vastuse kolmandale küsimusele tuletada ainult direktiivi 2014/59 artikli 104 tõlgendusest, mis – nagu selle pealkirigi viitab – näeb ette „Erakorralised *ex post* osamaksed“. Kuid nimetatud direktiivi artikli 104 sõnastusest ega ka selle artikli 103 lõigetest 2 ja 4–8, mida kohaldatakse korraliste osamaksete suhtes ja millele viitab artikkel 104, ei nähtu mingit teavet kuupäeva kohta, mis tuleb võtta aluseks erakorralisi osamakseid tasuma kohustatud krediidasutuse või investeerimisühingu kindlaksmääramiseks, ega selle kohta, kuidas selle osamakse summat arvutada. Seega tuleb nimetatud direktiivi artikli 104 tõlgendamisel võtta arvesse selle konteksti ning selle regulatsiooniga taotletavaid eesmärgi, mille osaks see on (vt analoogia alusel 10. juuli 2019. aasta kohtuotsus Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände, C-649/17, EU:C:2019:576, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 62 Selle kohta tuleb täheldada, et vastavalt nimetatud direktiivi artikli 104 lõikele 1 tagavad liikmesriigid, et nende territooriumil tegevusloa saanud krediidasutuselt või investeerimisühingult kogutaks erakorralisi osamakseid, kui kasutada olevad rahalised vahendid ei ole piisavad, et katta kahjum, kulud või muud rahastu kasutamisel tekkinud kulutused.
- 63 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 86 ja 87 märkis, erineb erakorraline osamakse seega korralisest osamaksest selle tasumise aja ja eesmärgi poolest. Nimelt on keeruline ette näha aega, millal tuleb tasuda erakorralisi osamakseid, kuna see sõltub selle kriisilahendustoimingu tegemise ajast, mille tõttu on riiklik fond puudujäägis. Erakorralisi osamakseid ei saa seega sama moodi ette planeerida nagu korralisi osamakseid, mis arvutatakse raamatupidamisandmete alusel, mis tulenevad värskemast heaks kiidetud ja kinnitatud aruandeaasta finantsaruandest ning mis on kättesaadavad osamakseperioodile eelneva aasta 31. detsembril, ning mis tasutakse osamakse kalendrisaasta eest.
- 64 Samuti on erakorralise osamakse eesmärgi seisukohast asjasse puutumatu delegeeritud määruse 2015/63 artikli 14 lõikes 1 ette nähtud kuupäev, nimelt osamakseperioodile eelneva aasta 31. detsember. Seda *ex post* makset kogutakse nimelt kõigilt krediidasutustelt ja investeerimisühingutelt, kes on riikliku kriisilahendusametuse järelevalve all ajal, millal see makse kehtestada otsustatakse, võttes muu hulgas arvesse nende tegelikku majanduslikku suutlikkust ja nende finantskohustuste täitmata jätmise ohu reaalsel olemasolul sel kuupäeval. Seda silmas pidades ei saa kohustada niisugust osamakset tasuma krediidasutust või investeerimisühingut, kes selle kehtestamise otsustamise ajal ei olnud enam riikliku ametuse järelevalve all, sest ta oli ühinenud ühendatava ühinguna teises liikmesriigis asuva emattevõtjaga.
- 65 Nimelt tuleb märkida, et kui korraline osamakse tuleb tasuda kõigil asutustel, keda riiklik kriisilahendusüsteem vähemalt osa aastast tagab, on erakorralise osamakse tasumise nõudmist krediidasutuselt või investeerimisühingult, keda riiklik kriisilahendusüsteem enam ei kata, raskem põhjendada riskiga, mida selle asutuse või ühingu tegevus sellele süsteemile põhjustab.

- 66 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 2014/59 artiklit 104 tuleb tõlgendada nii, et kui ühes liikmesriigis asuv krediidasutus või investeerimisühing ühendatakse ühendatava ühinguna teises liikmesriigis asuva emaettevõtjaga enne seda, kui esimese liikmesriigi riiklik kriisilahendusamet kehtestab erakorralise osamakse, ei ole see krediidasutus või investeerimisühing kohustatud seda osamakset tasuma.

Kohtukulud

- 67 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Mõistet „staatuse muutumine“ komisjoni 21. oktoobri 2014. aasta delegeeritud määruse (EL) 2015/63, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/59/EL seoses kriisilahendusrahastuses tehtavate *ex-ante*-osamaksetega, artikli 12 lõike 2 tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab sellist tehingut nagu see, mida vaadeldakse põhikohtuasjas, ja mille tagajärjel krediidasutus või investeerimisühing lakkab aasta jooksul olemast liikmesriigi kriisilahendusametuse järelevalve all piiriülese ühinemise tõttu, mille käigus ta ühendatakse ühendatava ühinguna emaettevõtjaga, ja et seetõttu ei ole see tehing tähtis krediidasutuse või investeerimisühingu kohustuse seisukohast maksta kõik tasumisele kuuluvad korralised osamaksed selle osamakseasta eest.
2. Delegeeritud määruse 2015/63 artikli 12 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et see on kohaldatav olukorras, kus piiriülene ühinemine, mille käigus ühes liikmesriigis asuv krediidasutus või investeerimisühing ühendatakse ühendatava ühinguna teises liikmesriigis asuva emaettevõtjaga, ja selle tagajärjel selle ühendatava krediidasutuse või investeerimisühingu lõppemine leidis aset 2015. aasta jooksul ajal, mil esimene liikmesriik ei olnud veel ametlikult asutanud riiklikku kriisilahendusametust ega riiklikku kriisilahendusfondi ja veel ei olnud välja arvatud osamakseid.
3. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiivi 2014/59/EL, millega luuakse krediidasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012, artiklit 104 tuleb tõlgendada nii, et kui ühes liikmesriigis asuv krediidasutus või investeerimisühing ühendatakse ühendatava ühinguna teises liikmesriigis asuva emaettevõtjaga enne seda, kui esimese liikmesriigi riiklik kriisilahendusamet kehtestab erakorralise osamakse, ei ole see krediidasutus või investeerimisühing kohustatud seda osamakset tasuma.

Allkirjad